

<https://doi.org/10.28925/2226-3012.2022.11.7>
УДК 378:7]:355.422(470-651.1)

Олег Кашперський

ORCID iD 0000-0002-0814-6668

викладач Фахового коледжу «Універсум»
Київського університету імені Бориса Грінченка,
просп. Гагаріна, 16, 02094 Київ, Україна,
o.kashperskyi@kubg.edu.ua

Дар'я Кашперська

ORCID iD 0000-0001-8554-9235

старший науковий співробітник
Воєнної академії імені Євгенія Березняка,
dkashperska@gmail.com

«ОЙ У ЛУЗИ ЧЕРВОНА КАЛИНА» ЯК МАРКЕР НОВИХ НАРАТИВІВ ТВОРЧИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ШИРОКОМАСШТАБНОЇ АГРЕСІЇ РФ

У статті проаналізовано нові тенденції трансформації наративів сфери культури та освіти під впливом загроз національній безпеці України. На прикладі стрілецької пісні «Ой у лузі червона калина» обґрунтовано особливості комунікативної природи мистецтва сучасного суспільства, яка яскраво проявилась під час російської мілітарної агресії, що впливає на формування нових доктрин мистецької освіти України. Здійснено генезу стрілецької пісні «Ой у лузі червона калина», у рамках якої проілюстровано тенденції зміни інтерпретації музичного твору. Зазначено, що мистецтво та культура стали одними з головних інструментів гібридної війни під час геополітичного протистояння між росією та Україною, яке відбувається не тільки мілітарно, але й на рівні метанаративів, що впливають на процеси самоідентифікації особистості в рамках інформаційно-ментальної війни. Розглянуто маркери імперської загарбницької «гуманітарної політики» російської федерації, які впливають на агресивну ментальну експансію на теренах України. Трансформації класичного мистецтва унаслідок російсько-української війни проаналізовано як рушій для подальшого реформування мистецької освіти України. У статті наголошено, що мистецька освіта України — це пріоритетна ціль Стратегії інформаційної безпеки України, розрахованої до 2025 р.

Ключові слова: інформаційна безпека; крос-культурна комунікація; культурна матриця народу; ментальна експансія; метанаратив; мистецька освіта; наратив; національна безпека; широкомасштабна агресія російської федерації; «teaming-making».

© Кашперський Олег, Кашперська Дар'я, 2022

Вступ. Становлення інформаційного суспільства і бурхливий розвиток інтернету, підірвав фундаментальних засад глобальної безпеки внаслідок пандемії COVID-19 та широкомасштабного вторгнення російської федерації на територію України 24 лютого 2022 р. сприяли появі нових форм і підходів до реалізації освітнього процесу, зокрема і в Україні. Ці події диктують також необхідність переосмислення фундаментальних засад організації сфери мистецької освіти в нових цивілізаційних умовах,

визрівання та вплив яких набувають лавиноподібного вигляду та заперечують саму можливість оцінювати світ, оперуючи знаннями вчорашнього дня, а тим більше — прогнозувати майбутнє.

Культура та мистецтво стають одним з головних інструментів гібридної війни, коли геополітичне протистояння між росією та Україною відбувається не тільки мілітарно, але й на рівні метанаративів, що впливають на процеси самоідентифікації особистості в рамках інформа-

ційно-ментальної війни. Нові концепти, які з'являються в медійній сфері стають контрдіями на полі боротьби проти імперського загарбницького нарративу «русский мир» та «великая русская культура», завдяки яким відбувалась агресивна ментальна експансія, яку варто брати до уваги в освітньому процесі, зокрема мистецькому, що укладає підвалини формування картини світу особистості.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

О. Комаровська, О. Просіна (2020) розглядають основні вектори реформування мистецької освіти України, спираючись на доктринальні положення Нової української школи; Д. Веденєєв, О. Копієвська (2021) досліджують досвід реалізації проекту Erasmus+ «Академічна протидія гібридним загрозам — #WARN» з огляду перспектив для мистецької освіти України; предметом дослідження В. Левицької і О. Денесюк (2018) стала мистецька освіта крізь призму формування національно-патріотичних почуттів особистості. Однак нові тенденції трансформації класичного мистецтва унаслідок російсько-української війни та те, як це може впливати на мистецьку освіту України, досліджено недостатньо.

Мета статті — проаналізувати маркери нарративотворчих трансформацій мистецької освіти під впливом загроз національній безпеці України.

Результати дослідження. Культурні відмінності виростають з народної творчості, звичаїв, традицій. Проте етнічна культура ще не формує засад державності. Це робить інтелектуально-культурне середовище творців, науковців, соціальних діячів, тих, хто створює сенси, аналізує, має візію. Специфіка мистецтва як об'єкта пізнання людини, його впливу на формування її як особистості зумовлюють цілі мистецької освітньої галузі. Українські дослідники О. Комаровська, О. Просіна (2020) виділяють серед інших одну з головних цілей такої освіти — «утвердження здатності національної самоідентифікації в згармонізованому міжкультурному діалозі; ця вимога особливо загострюється сьогодні; аксіоматичним є посилення виховної функції мистецької освіти щодо формування людини — патріота своєї держави; мистецтво в цьому аспекті має необмежені можливості впливати на емоційно-почуттєву сферу, оскільки «оперує» творами як концентратом емоційної енергії народу, енергетичним рядом, утіленим авторами в художніх образах. Звернення до національного мистецтва всіх

видів, жанрів, стилів, епох дає людині можливість через естетичні переживання ідентифікувати себе як представника нації і одночасно — відчутти себе людиною культури, осмислити значущість і непересічність «свого» у світовому мистецькому просторі, а разом усвідомити величезне художнє розмаїття світу з повагою до нього».

Війна дала поштовх до відродження та набуття нової актуальності досі стагнующим нарративам у мистецтві, відбувається активне перевідображення та нова «транслітерація» класичних творів українського мистецтва, зокрема і народного. Те, що не вкладається у загальну модель світу, «позначається як периферійне та вороже, спроможне зруйнувати реальність, а отже, від нього потрібно захищатися. Незалежно від того, до якої культури належить певна спільнота, вона засвоює смисли й значення цієї культури, бере участь у смислотворенні (meaning-making) у формі засвоєння різноманітних нарративів» (Кашперська, 2022). Як зазначають дослідники гібридних загроз культурно-мистецької сфери в цьому контексті (Веденєєв, Копієвська, 2021), «йдеться передусім про так звану «організаційну зброю» із досягнення прихованого управління культурно-світоглядною сферою з метою перекодування ментального поля населення країни-жертви шляхом переорієнтації, послаблення й знищення традиційних духовних й культурних цінностей народу, ерозії його етнорелігійної матриці, втрати жертвою здатності до опору через глибинну руйнацію управлінської та ідейно-духовної сфери. Застосування такої стратегії паразитує на свободі слова, інформаційній відкритості сучасних демократичних суспільств, глобальних інформаційних зв'язках». Слід підкреслити, що міжкультурні комунікації ніколи не бувають безконфронтальними. Особливо у випадку Kulturkampf (Ожеван, 2016), коли одна із культур претендує на винятковість, на владні позиції стосовно іншої, що буцімто є менш вартісною. Саме такі конфліктні відносини і саме через зазначені претензії на великодержавність склалися впродовж останніх чотирьох століть між українською та російською культурами.

Безпрецедентну інтеграцію традиційної народотворчості та класичного мистецтва можна проілюструвати на прикладі ефекту під умовною назвою «Ой у лузі червона калина», що не може лишитися поза увагою реформаторів мистецької освіти, викладачів мистець-

ких дисциплін при укладанні освітніх програм. Після того, як у Києві зі зброєю в руках а капела стрілецьку пісню «Ой у лузі червона калина» заспівав лідер українського гурту «Бумбокс» Андрій Хливнюк, її почали співати, переспівувати й інтерпретувати чи не всіма мовами. Пісню ставлять як рингтон, накладають мелодію на власноруч створені відеоролики і роблять флешмоби.

За однією з версій, саме Степана Чарнецького (1881–1944), поета, громадського і культурного діяча, вважають творцем гімну українських січових стрільців «Ой у лузі червона калина», створеного за мотивами останнього куплету козацької пісні XVII століття «Розлилися круті бережечки» (Оліярник, 2022). За іншими версіями, причетними до виникнення пісні могли бути драматург Василь Пачовський, композитор Михайло Гайворонський, а популяризатором — театральний режисер Йосип Стадник. Варто зауважити, що першу адаптацію до нових реалій здійснили ще у 1914 р. у виставі за трагедією Василя Пачовського «Сонце руїни», яку поставили на сцені львівського театру товариства «Руська Бесіда», режисером якого був саме Степан Чарнецький. Драма була присвячена трагічному періоду «Руїни» в історії України другої половини XVII ст., що відзначився розпадом української державності. Вже тоді указана пісня була ретранслятором державно-історичних концептів. Такий контент є нативною формою патріотичного виховання і реалізує одну із цілей Стратегії інформаційної безпеки України, розрахованої до 2025 р. Одна із цілей Стратегії утверджує те, що «культура є ціннісною основою та підґрунтям консолідації українського суспільства, одним із ключових чинників подолання конфлікту цінностей та утвердження української громадянської ідентичності» (Про Стратегію інформаційної безпеки, 2021).

У різні часи пісню «Ой у лузі червона калина» виконували:

- Етнографічний хор «Гомін» (Київ) (1990-і роки);
- вокальна група львівського театру-студії «Не журись!»;
- Національна заслужена капела бандуристів України імені Георгія Майбороди;
- Львівський муніципальний хор «Гомін»;
- гурт «Вертеп» (2010);
- Національний заслужений академічний український народний хор України імені Григорія Верьовки;

- Гурт «Гайдамаки» та Тоня Матвієнко;
- Народний ансамбль пісні та танцю «Смерічка» Палацу культури Моршина під керівництвом Романа Никифоріва;
- Гурт «7 Men Brass Band».

Музичний проєкт гурту Pink Floyd з композицією «Hey, Hey, Rise Up!» на підтримку України в російсько-українській війні, де було використано вокал Андрія Хливнюка з першим куплетом пісні «Ой у лузі червона калина», та створений також ремікс на цю пісню південно-африканським музикантом Девідом Скотом, відомим під псевдонімом The Kiffness, який на каналі автора переглянули вже більше 6,6 млн глядачів, можна вважати актом міжкультурної комунікації та крос-культурної взаємодії, коли інструментом дипломатичних відносин стає мистецтво.

Аналіз синтетичності стилів і жанрів, які взаємодіють в рамках однієї інтерпретаційної одиниці, вимагають від фахівця музичного мистецтва наявності крос-культурної компетенції. До її складових входять такі компоненти (Іванов, Іванова, 2020):

- мовна компетенція: наявність вмінь спілкуватись іноземними мовами під час здійснення комунікативного акту;
- соціокультурна компетенція: знання національно-культурної семантики, правил етикету країни, з представниками якої відбувається спілкування, та вміння відповідно реалізувати вербальну поведінку;
- соціальна компетенція (прагматична): адаптація до контактної ситуації, моделювання, уміння ініціатора спілкування обирати тему розмови і спосіб вираження думки, що найбільше відповідає умовам та цілям спілкування;
- дискурсивна компетенція: володіння вміннями, необхідними для побудови плідного дискурсу, швидке опрацювання інформації і адекватне реагування на неї;
- предметна компетенція: знання матеріалу з теми спілкування, вміння.

Сучасні обставини, продиктовані російсько-українською війною, комунікативна природа мистецтва, емоційна забарвленість семантики сучасних музичних творів, породжених війною, зумовлюють широке використання в мистецько-педагогічних дослідженнях герменевтичного підходу, що зумовлено специфікою музичного освітнього процесу, який вимагає здійснення мистецькознавчої, виконавської і художньо-педагогічної інтерпретації образно-

символічної музичної мови через суб'єктне осмислення, «декодування» музичних інтертекстів, обґрунтованого трактування семантики музичного твору як рефлексії композитора/виконавця у відповідь на загрози фізичного та духовного існування. Так і сучасні інтерпретації указаної стрілецької пісні не можна розглядати поза екстралінгвальними та інтралінгвальними особливостями тексту пісні, історичних реалій доби визвольної війни *XVIII* ст. та наявної війни рф проти України, музичного стилістичного ф'южену, який утворився унаслідок, наприклад, поєднання народних мотивів пісні та класичного року, який традиційно був мовою протесту, що підкреслює інтертекст музичного твору.

Крім того, одним з головних трендів сучасної інформаційно-мережевої доби є перехід класичних творів мистецтва до сфери поп-культури, проте в цьому випадку йдеться не про демілітаризацію культури, а про те, що культура стає одним загальним потоком смислів, які є частиною загальної істини, де кожна одиниця важлива та самодостатня. У ньому немає місця снобізму, елітизму, немає високої та низької культури. Новий етап розвитку сучасного суспільства породив нову хвилю інформатизації з утвердженням мережі Інтернет, розширенням доступу до неї представників суспільства з різним достатком, а також формуванням так званих нових медіа в соціальних мережах (блогів, пабліків, публічних сторінок тощо). Саме інтернет-комунікація призвела до трансформації міжособистісного, міжінституціонального та міждержавного інформаційного обміну. Усі ці фактори не могли і не вплинути на культурний розвиток. Так, наприкладі пісні «Ой у лузі червона калина» можемо спостерігати мережеву інтеграцію класичного твору або його первинної сучасної інтерпретації у соціальні мережі TikTok, Instagram чи YouTube, на платформах яких музичний твір набуває множинності версій, створених пересічними користувачами контенту цих інтернет-майданчиків. Такий процес

швидкої популяризації українського культурного контенту сприяє мистецько-інформаційному протистоянню в рамках інформаційної війни рф проти України.

Висновки. Глибокі соціокультурні зміни в Україні, які помітно впливають на характер мислення більшості людей, скеровуючи особистісне самовизначення індивіда в рамках певного національно-культурного коду, а також обставини російсько-української війни диктують нові тенденції та тренди в галузі культури. Мистецька спільнота є суб'єктом протистояння на інформаційному фронті і сила контратак проти гранднарративу рф про «великую русскую культуру». З огляду на вищевикладене можна стверджувати, що описані тенденції не можуть не позначитись на мистецькій освіті. Її трансформація має відбуватись з урахуванням таких факторів:

- крос-культурної комунікації — взаємодії, взаємозбагачення і взаємопроникнення духовних надбань різних народів. Успішна діяльність у галузі міжкультурної взаємодії залежить від якості теоретичної і практичної підготовки педагогічних, науково-педагогічних фахівців сфери культури і мистецтва;
- особливостей інформаційно-мережевого суспільства, що породжує активну тенденцію переходу класичних творів мистецтва до сфери поп-культури;
- трансформації міжособистісного, міжінституціонального та міждержавного інформаційного обміну, в якому культура посідає чільне місце, як і мистецька освіта;
- урахування цілей Стратегії інформаційної безпеки, зокрема в питанні забезпечення всебічного розвитку української культури та утвердження української громадянської ідентичності.

Перспективи подальших досліджень — мистецька освіта України як невід'ємна частина Доктрини та Стратегії інформаційної безпеки України.

Список використаних джерел

1. Веденеев Д. В., Копієвська О. Р. Гібридні загрози як об'єкт освітніх практик у культурномистецькій сфері України (за досвідом реалізації проекту Erasmus+ «Академічна протидія гібридним загрозам — #WARN» 610133-EPP-1-2019-1-FI-EPPKA2-CBHE-JP»). *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*. 2021. № 2. С. 3–11. DOI: <https://doi.org/10.32461/2226-3209.2.2021.239800>
2. Іванов О., Іванова В. Крос-культурна комунікація в контексті мистецької діяльності. *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. 2020. № 1 (68). С. 90–95. DOI: [10.33310/2518-7813-2020-68-1-90-95](https://doi.org/10.33310/2518-7813-2020-68-1-90-95)
3. Кашперська Д. О. «Збройне» нарративотворення консцієнтальної війни. *Вісник воєнної розвідки*. 2022. № 68. С. 91–97. Інв. 9133.
4. Комаровська О. А., Просіна О. В. Мистецька освіта: вектори реформування. *Вісник НАПН України*. 2020. № 2 (1). DOI: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-1-3-3>
5. Левицька В. А., Денесюк О. А. Вплив мистецтва на формування національно-патріотичних почуттів особистості. *Молодий вчений*. 2018. № 12.1 (64.1). С. 5–8. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_12.1_4 (дата звернення: 25.09.2022).
6. Ожеван М. А. Глобальна війна стратегічних нарративів: виклики та ризики для України. *Стратегічні комунікації. Політика*. 2016. № 4 (41). С. 30–40.
7. Оліярник М. Від Хмельниччини до Хлівнюка: як змінилася пісня «Ой у лузі червона калина...» за цілі епохи визвольної боротьби. *Заборона*. 11 квітня 2022. URL: <https://zaborona.com/vid-hmelnichchynu-do-hlyvnyuka-yak-zminylasya-pisnya-oy-u-luzi-chervona-kalina-za-czili-epochy-vyzvolnoyi-borotby/> (дата звернення: 25.09.2022).
8. Про Стратегію інформаційної безпеки: Указ Президента №685/2021 про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#Text> (дата звернення: 26.09.2022).

References

- Vedeneev, D., Kopievska, O. (2021). Gibridni zagrozi yak ob'ekt osvitnih praktik u kulturnomistec'kij sferi Ukraini (za dosvidom realizaciyi proyektu Erasmus+ «Akademichna protidiya gibridnim zagrozam — #WARN» 610133-EPP-1-2019-1-FI-EPPKA2-CBHE-JP») [Hybrid threats as an object of educational practices in the cultural and artistic sphere of Ukraine (based on the experience of the Erasmus + project «Academic Counteraction to Hybrid Threats — #WARN» 610133-EPP-1-2019-1-FI-EPPKA2-CBHE-JP)]. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald*, 2, 3–11. <https://doi.org/10.32461/2226-3209.2.2021.239800>
- Ivanov, O., Ivanova, V. (2020). Kros-kulturna komunikacija v kontekstі mистецької діяльності [Cross-cultural communication in the context of artistic activity]. *Naukovij visnik MNU imeni V. O. Suhomlinskogo. Pedagogichni nauki*, 1 (68), 90–95.
- Kashperska, D. O. (2022). «Zbrojne» narativotvorennja konscijentalnoyi vijni [«Armed» narrativization of conscientious war]. *Visnik voyennoyi rozvidki*, 68, 91–97.
- Komarovska, O., & Prosina, O. (2020). Mystetska osvita: vektori reformuvannya [Art education: vectors of reform]. *Herald of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine*, 2 (1). <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-1-3-3>
- Levytska, V. A., Denysiuk, A. A. (2018). Vплив мистецтва на формування національно-патріотичних почуттів особистості [The influence of art on the formation of national-patriotic feelings of personality]. *Young Scientist*, 12.1 (64.1), 5–8. http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_12.1_4
- Ozhevan, M. (2016). Globalna vijna strategichnih narativiv: vikliki ta riziki dlya Ukraini [The global war of strategic narratives: the challenges and risks for Ukraine]. *Strategic communications. Policy*, 4 (41), 30–40.
- Oliiarnyk, M. (2022, April 11). Vid Hmelnichchini do Hlivnyuka: yak zminilasya pisnya «Oj u luzi chervona kalina...» za cili epochi vizvolnoyi borotbi [From Khmelnytskyi to Khlyvnyuk: how the song «Oi vu luguza red viburnum...» has changed over the entire era of the liberation struggle.].

Zaborona. <https://zaborona.com/vid-hmelnýchchyny-do-hlyvnyuka-yak-zminylasya-pisnya-oj-u-luzi-chervona-kalyna-za-czili-epohy-vyzvolnoyi-borotby/>

Pro Strategiyu informacijnoyi bezpeki : Ukaz Prezidenta №685/2021 pro rishennya Radi nacionalnoyi bezpeki i oboroni Ukrajini vid 15 zhovtnya 2021 roku [About the Information Security Strategy: Presidential Decree No. 685/2021 on the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated October 15, 2021] (2021). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#Text>

«OJ, NA ŁĄCE CZERWONA KALINA» JAKO ZNACZNIK NOWYCH NARATYWNO-KREACYJNYCH PRZEMIAN EDUKACJI SZTUCZNEJ W WARUNKACH WIELKOSKALOWEJ AGRESJI FR

Kashperski Oleg, wykładowca Wyższej Szkoły Zawodowej «Universum»,
Uniwersytet Borysa Grinczenki w Kijowie, Aleja Gagarina, 16, 02094 Kijów, Ukraina,
o.kashperski@kubg.edu.ua

Kashperska Daria, starszy pracownik naukowy,
Akademii Wojskowej im. Jewgienija Bereznyaka,
dkashperska@gmail.com

Artykuł analizuje nowe trendy w transformacji narracji w sferze kultury i edukacji pod wpływem zagrożeń dla bezpieczeństwa narodowego Ukrainy. Na przykładzie pieśni strzeleckiej «Oj, na łące czerwona kalina» osobliwości komunikacyjnego charakteru sztuki współczesnego społeczeństwa w ramach rosyjskiej agresji militarnej, która wpływa na kształtowanie się nowych doktryn edukacji artystycznej na Ukrainie. Dokonano genezy pieśni strzeleckiej «Oj, na łące czerwona kalina», w ramach której zilustrowano trend zmiany interpretacji dzieła muzycznego. Zauważa się, że sztuka i kultura stały się jednym z głównych narzędzi wojny hybrydowej w czasie geopolitycznej konfrontacji Rosji z Ukrainą, która odbywa się nie tylko militarnie, ale także na poziomie metanarracji wpływających na procesy samoidentyfikacji jednostki w ramach wojny informacyjno-mentalnej. Rozważane są wyznaczniki imperialnej agresywnej «polityki humanitarnej» federacji rosyjskiej, które wpływają na agresywną ekspansję mentalną na terytorium Ukrainy. Przemiany sztuki klasycznej w wyniku wojny rosyjsko-ukraińskiej analizowane są jako siła napędowa dalszej reformy edukacji artystycznej na Ukrainie. Artykuł stwierdza, że edukacja artystyczna w Ukrainie jest priorytetowym celem Strategii Bezpieczeństwa Informacyjnego Ukrainy, obliczonym do 2025 roku.

Słowa kluczowe: agresja federacji rosyjskiej na dużą skalę; bezpieczeństwo informacji; Bezpieczeństwo narodowe; edukacja artystyczna; ekspansja mentalna; komunikacja międzykulturowa; kulturowa matryca ludzi; metanarracja; narracja; «tworzenie znaczeń».

«IN THE MEADOW THERE IS RED GUELDER ROSE» AS A MARKER OF NEW NARRATIVE CREATIVE TRANSFORMATIONS OF ART EDUCATION IN THE CONDITIONS OF LARGE-SCALE AGGRESSION OF THE RUSSIAN FEDERATION

Kashperski Oleg, Lecturer of «Universum» Applied College,
Borys Grinchenko Kyiv University, 16 Gagarin Ave, 02094 Kyiv,
o.kashperski@kubg.edu.ua

Kashperska Daria, Senior Researcher,
Military-Diplomatic Academy named after Eugene Bereznyak,
dkashperska@gmail.com

The article analyzes new trends in the transformation of narratives in the sphere of culture and education under the influence of threats to Ukraine's national security. On the example of a gunner's song «In the meadow there is red

guilder rose» the peculiarities of the communicative nature of the art of modern society, which clearly manifested itself during the Russian military aggression, which affects the formation of new doctrines of art education in Ukraine, are substantiated. The genesis of a gunner's song «In the meadow there is red guilder rose» is done, within the framework of which the trends of changing the interpretation of a musical work are illustrated. It is noted that art and culture have become one of the main tools of the hybrid war during the geopolitical confrontation between Russia and Ukraine, which takes place not only militarily, but also at the level of metanarratives that affect the processes of self-identification of the individual within the framework of the information-mental war. The markers of the imperial aggressive «humanitarian policy» of the Russian Federation, which influence the aggressive mental expansion on the territory of Ukraine, are considered. The transformations of classical art as a result of the Russian-Ukrainian war are analyzed as a driving force for the further reform of art education in Ukraine. The article emphasizes that art education in Ukraine is a priority goal of the Information Security Strategy of Ukraine, calculated until 2025.

Key words: *art education; cross-cultural communication; cultural matrix of the nation; information security; large-scale aggression of the russian federation; metanarrative; mental expansion; «meaning-making»; narrative; national security.*

Стаття надійшла до редакції 27.09.2022

Прийнято до друку 24.11.2022